

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXIV. LETNIK

1924

ŠTEV. 2

Čez severnozapadno steno Prisojnika.

(S sliko na prilogi.)

Dr. Stanko Tominšek.

(Konec.)

Bilo je že opoldne in lačni smo postali. Polegli smo po skalah, privezali dušo in telo, potem se pa udobno solnčili. Do sedaj smo hodili po sami senci in hladu; solnce nam je zdaj jako dobro delo. Ogledovali smo pri tem nadaljnjo pot. Na razpolago smo imeli dve smeri. Prva, ki so jo uporabili že predplezalci, gre po široki polici, ki vodi od turnca levo navzgor do Hudega Turna; s te police se prestopi na drugo polico, ki drži od severnega grebena vodoravno čez celo steno do zapadnega grebena in se konča nekaj nad Oknom. Te poti pa nismo mogli uporabiti, ker so bile police še popolnoma zasnežene; zato smo se odločili za črni kamin, ki vodi s snežišča čez sredo stene naravnost proti vrhu. Sneg je radi pripekajočega solnca postal že čisto mehak; gaziti smo ga morali do stene. Prišedši v bližino kamina, smo opazili, da isti ne sega čisto do snega, marveč da ga ločijo gladke plošče. Izognili smo se jih in krenili po snegu nekoliko višje na desno ter prečkali odtod po ozki, komaj vidni polici v kamin. Dasi je kamin od daleč izgledal ko ozek, črn trak, je bil od blizu podoben ogromni črni duplini. V njem je bilo nagromadenega še polno snega, po stenah je tekla voda in vrhu vsega se je končal direktno v steno, tako da smo morali opustiti misel, plezati po njem. Tudi stena na obeh straneh ni izgledala vabljivo. Bila je gladka in deloma previsna. Odločili smo se po kratkem posvetovanju za desno.

Navezali smo se zopet na vrv in obuli plezalke; ta posel sem opravil jaz najhitreje, ker mi je bilo treba le sezuti čevlje. S skrajnim naporom je prvi brez nahrbtnika in cepina preplezal spodnji najtežji del stene in izginil za skalnim obronkom. Porabil pa je vso dolžino vrvi, da je prišel na mesto, kjer se je mogel zavarovati. Ostala dva

sva plezala bolj varno, imela sva pa dosti opravka z narbntniki in cepini, posebno jaz, ki se od nahrbtnika nisem maral ločiti radi fotografičnega aparata. Amaterja in plezalca v eni osebi združiti, je pač težavno. — Najhujši konec je bil za nami. Stena je bila sicer še vedno okoli 60 stopinj nagnjena, imela pa je še dovolj prijemov. Neprijetna je bila zato, ker so bile plasti nagnjene proti dolini in je bilo zato treba vsak prijem preje poskusiti, če drži. Po takem terenu smo plezali kakih 400 m. Plezanje sicer ni bilo nevarno, a tembolj zamudno in utrudljivo. Stena ni nudila nobene izpremembe; plezali smo nazadnje kar mehanično, dokler nas ni iz otopelosti prebudilo zamolklo grmenje. Presenečeni se ozremo. Nebo so prepregli, ne da bi mi kaj opazili, temni oblaki in posebno proti vzhodu je bilo nebo kar črno. Od tam je tudi prihajalo grmenje. Pospesili smo korake; kajti dasi smo v hribih že marsikaj doživeli, nevihte v steni si nismo želeli. Še visoko nad nami je bil vrh, okolu nas pa gola stena brez vsakega zavetišča. Niti toliko prostora ni bilo, da bi se vsi trije skupaj vsedli. Tudi cepine smo nezaupljivo pogledovali in čakali, kedaj se prikaže Elijev ogenj. Bali smo se tega znamenja električne prenapetosti v zraku, ker bi se morali ločiti od cepina; saj smo vedeli, da jih bomo proti vrhu radi snega še izdatno potrebovali. Toda k sreči se nas je nevihta ognila.

Nastopila pa je, vsaj za mene, druga težava. Moje plezalke — vulgo nogavice — so bile že popolnoma izgubile prvotno obliko; prsti in peta so že zdavnaj zagledali beli dan in so kljub vsemu popravljanju silili ven. Eno nogavico sem celo izgubil. Bilo je zame kaj mučno plezanje; noge so me od ostre skale skelele. Toda šele, ko smo prišli na polico, ki vodi od severnega grebena na zapadni greben, se je pričela strmina zmanjševati. Do sem smo plezali navpično v smeri proti vrhu. Tu pa smo krenili nekoliko v levo proti nekemu žlebu, ki je bil še poln snega. Z veseljem sem zdaj obul čevlje in jo mahnil po snegu navzgor, dočim sta se tovariša raje držala levega roba. Le prehitro je bilo snega konec in moral sem zopet v steno.

Približevali smo se že vrhu. Toda težav še ni bilo konec. Zadnji konec Prisojnika tvori namreč zopet popolnoma gladka in navpična stena. Ker smo imeli takih sten za danes že zadosti, smo se raje obrnili na levo. Prišedši na skalnat pomol, se je odprlo pred nami v smeri proti severnemu grebenu veliko, dokaj strmo snežišče, od katerega nas je ločil 10 m širok leden žleb. Led je bil trd in sekanje stopinj nas je zelo zamudilo. Dasi že precej utrujeni, smo raje sekali stopinje široke, kakor da bi se že tako blizu vrha ponesrečili. Srečno smo dosegli snežišče, ki nam pa je dalo še precej opravila. Proti

pričakovanju je bil sneg še mehak in udiralo se nam je skoraj do pasu. Kaj se to pravi po skoraj 9-urnem plezanju, to si naj tisti misli, kdor je to žeiskusil.

Vsakih 10 korakov smo se menjali in stopali kolikor mogoče previdno. Da sprožimo plaz, ali da enemu zdrči — letel bi čez celo Prisojnikovo steno! Več kakor eno uro smo rabili, da smo pregazili sneg do severnega grebena!

Z grebena se nam je odprl diven pogled v dolino Krnico in na obkrožujoče jo gorske velikane, ki so se kopali v žarkih zahajajočega solnca. Levo pred nami se je dvigala Škrlatica s svojimi divjimi stenami, desno od nje pa znamenita Kriška Stena, ki prehaja v mogočno nazobčano kupolo ponosnega Razorja. Lep je bil tudi pogled na razorani vzhodni greben Prisojnika. Po kratkem oddihu smo se povzpeli deloma po levi, deloma po desni strani grebena na vrh. V splošnem je bil greben precej laheh, samo na enem precej zračnem mestu nam je sneg delal nekaj težave.

Točno ob 7. uri zvečer smo stopili na vrh, ki je imel še 3 m visoko kopo nanešenega snega. Obstali smo zadivljeni, občudovali smo solnčni zahod, kakršnega redko vidiš. Vso zapadno stran neba je pokrival velik oblak, čudno fantastične oblike; zahajajoče solnce ga je pobarvalo v vseh mogočih barvah. Pod njim pa so se kot silhuete odbijali od žarečega neba vrhovi zapadnih Julijskih Alp; posebno lepo so se videli Jalovec, Mangart in za njima Viš in Montaž. Tudi vzhodne Julijske Alpe so bile vse ožarjene, razen Triglava, ki se je zavil v meglo.

Ostali smo na vrhu do solnčnega zatona. Kar nismo se mogli ločiti. Toda mrak v dolini nas je opominjal, da je treba hiteti, če hočemo priti do teme iz skal. Spustili smo se navzdol proti Trenti, ker se nam pot mimo Prisojnikovega Okna radi bližajoče se noči ni zdela varna. Sestop so nam olajšala dolga snežišča in bliskovito smo drčali, oprti na cepine, navzdol. Kar naenkrat smo bili na razpotju, kjer se odcepi pot proti Erjavčevi koči. Doma na Vrsiču, kjer stanujejo čez poletje laški financarji, smo se ognili po bližnjici; ob 9. uri zvečer nam je že postregla prijazna oskrbnica Erjavčeve koče z večerjo. Oskrbnik Dobravec nam je potem pripovedoval, kako je vsake pol ure hodil gledat, kod plezamo, in da si je oddahnil šele, ko je ob 7. uri zvečer opazil, da so se na snegu vrh Prisojnika pokazale tri črne pike.

Kakor sem že uvodoma omenil, smo plezali čez steno v namenu, da najdemo prikladen pristop na vrh. Prepričali smo se, da se pot dá izvesti, in še dosti lahko. Prva polovica poti, t. j. do drugega snežišča

nad turncem, bi se nadelala v smeri opisa; tu bi pa krenila, mesto v kamin, do poševne police, ki vodi v smeri proti Hudemu Turnu, prestopila nato na polico, ki veže severni greben z zapadnim, in po isti šla do pod vrha. Tu bi krenila pot zopet v steno navzgor proti vrhu in dalje v orisani smeri; tam nahajajoče se snežišče se v poletju izpremeni v prodišče, tako da bi bil lahek prehod na severni greben. Pot bo trajala, ako bo količkanj nadelana in zavarovana, 4 do 5 ur.

Planinstvo na Pohorju.

Brunon Rotter, Maribor.

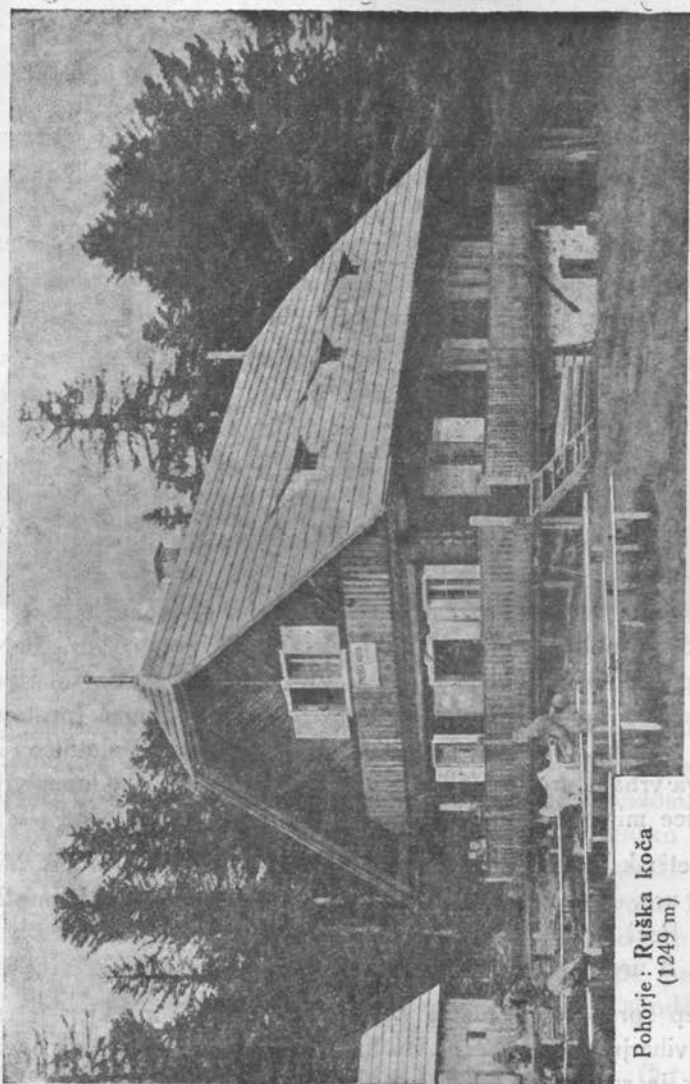
(Dalje.)

Zapustivši Mariborsko kočo, dospemo po lepi gozdni poti mimo dveh kapelic do Ruške koče 1249 m, ki je last Podravske podružnice SPD v Rušah.

Koča stoji na vzhodnem Pohorju pri romarski cerkvi Sv. Aneha (Henrika). Ima trikrat tedensko poštno zvezo. V njeni bližini sta Romanov in Čudežni studenec.

Cerkev sv. Aneha na Pohorju.

Od koče je prost razgled na Ptujsko Polje, hrvatsko Švico doli do Zagrebškega Slemena in na Uskoke, nadalje na Sv. Urh, Sv. Urško, grad Vuhred in drugo, kakor pri Mariborski koči.

V neposredni bližini je razgledišče na Dravsko dolino, Slovenske Gorice, Lipniško Polje, Schöckel pri Grazu, Schwanberg, Sv. Anton pri Vuhredu, Sv. Ignacij nad Breznom, Kozjak, Sv. Urban, Sv. Duh in dalje Hochschwab, Celovec, Svinjsko planino, Zirbitzkogel in drugo.

Celo posestvo Podravske podružnice obsega na Pohorju 9 ha 44 a, parcela na Boču 2 ha 14 a, tedaj skupno 11 ha 58 a.

Ruška koča je bila zgrajena l. 1907; ima dve gostilniški sobi, kuhinjo, sobo za oskrbnika, shrambo, v prvem nadstropju skupno spalnico z 10 posteljami in sobo za osobe z dvema posteljama; je za turiste, a v splošnem služi bolj kot restavracija. (Glej sliko na str. 29) Poslopje „Planinka“ (slika Vestnik l. 1922, str. 102) se je zgradilo nalašč za letoviščarje l. 1912; ima kopalnico, knjižnico, društveno sobo in 10 sob z 22 posteljami. Sobe so z eno, dvema in tremi posteljami.

„Čandrova koča“ (glej sliko str. 31) se je zgradila l. 1922 in ima v pritličju eno sobo s tremi posteljami, kuhinjo in shrambo, namenjeno za oskrbnika, v prvem nadstropju pa pet sob z osem posteljami za turiste; v podstrešju se bo pripravilo skupno ležišče.

Te tri zgradbe tvorijo skupen kompleks, jako lepo letovišče; na vse strani so krasni izprehodi po gozdu in lep, dalekosežen razgled. Oskrba je celoletna; pozimi je vsled težjega dostopa postrežba planinska, a jako dobra.

Dohodi: iz Ruš čez Glažuto 3 ure, ob potoku ali čez Apnico 3 ure, čez Smolnik mimo Jelenske Peči in Beigota 6 ur, ob Lobnici čez slap Šumik, Reber ali Peršetov vrh 6 ur, iz Maribora čez Sv. Bolfenk 5 ur, iz Bistrice ob Dravi 3 ure, iz Frama (postaja Račje) 4 ure, iz Slov. Bistrice čez Šmartin 5 ur, iz Oplotnice 7 ur, s Klopnega vrha 4 ure, z Velike Kope čez Planinko in Klopni vrh 10 ur, iz Slivnice mimo Mariborske kočice 5 ur, iz Hoč 5 ur.

Izleti: k Mariborskemu stolpu in Sv. Bolfenku 1½ ure, k Mariborski koči 1 uro, k slapu Šumik 2 uri, k Ravbarskim Pečem 2 uri, k Jelenski Peči 3 ure, v Šmartin 2 uri, na Staro Glažuto ½ ure, na Smolnik 3 ure, k Beigotu 2 uri, k Sv. Urši 1 uro.

Lep sprehod je tudi na Žigertov vrh 1345 m, kjer je stal svoj čas po viharju uničen 37 m visok razgledni stolp (a tudi bivši vojaški trikotnik je razpal), k Sv. Trem Kraljem itd.

Ker si hočemo ogledati Pohorje bolj natanko, krenemo za gospodarskim poslopjem k prej omenjenemu razgledu in po gozdnem potu do razpotja.

Severna pot pelje čez Reber skozi gozdove. Tu doseže kmalu ribnik, v katerem so se podile svoj čas postrvi; danes je popolnoma zapuščen. Nadalje se vije pot mimo nekdanje Cojzerjeve bajte. Tu je bila enkrat drvarska koča in gostilna, sedaj se vidi samo še kup kamenja. Dalje se pride do Rebrske bajte, kjer so bile drvarske kočice.

Pohorje: Čandrova koča.

Sedaj so zapuščene in služijo še kot zavetišče ob hudi uri. Od tod vodi v desno markirana pot v dolino Lobnice. Po markirani se pride skozi gost bukov gozd in kmalu se odcepi pot k slapovom. V tej strmini so Ravbarske Peči, kjer so imeli tolovaji z žensko vodnico varno zavetišče. Nadalje se odcepita še dva zaznamovana kratka, a jako strma pota k slapu. Po stari poti se pride potem k Beigotu 1040 m.

Po južni poti pridemo najprej do razpadle Medvedove hojke (slika str. 33), v katere dublini je zamoglo vedriti štiri do pet oseb. Še sedaj vidiš ležati v gozdu gornji del tega velikana, a spodnji priča o preteklih časih.

Nadalje pridemo do travnika na Peršetovem vrhu. Od tod se odcepi vozna cesta do Žigerta in nadalje v Šmartin. Po markirani poti se pride do ponovnega odcepa. Leva zaznamovana pot pelje v Šmartin in nadalje v Slov. Bistrico, desna pot skozi gozd do Beigota, kjer se strne s preje opisano potjo čez Reber. Srednja markirana pot pa pelje proti jugu, čez „Drvarijo“ k Sv. Trem Kraljem (3 ure). Od Sv. Treh Kraljev (studenec v gozdu, 5 minut vzhodno od cerkve) zložna markirana pot na Veliki vrh (Bistriško planino 1347 m). Vrh je gol in nudi obsežen razgled, zlasti na jug in vzhod. Lahko pa tudi krenemo na Drvariji po „Frati“ naravnost na Veliki vrh ($\frac{3}{4}$ ure,

slika Vestnik l. 1913, str. 3). Z Velikega vrha vozna cesta v Kebl in na Oplotnico (markirana). Paziti se mora, da se ne zaide k Sv. Trem Kraljem! Desno v Kebl, levo k Sv. Trem Kraljem.

Lepa zveza pa je od Velikega vrha čez Majland na Staro Glažuto nad Beigotom (ni markirana!). Od Velikega vrha se bo našla tudi še nad potokom Lukanja zveza z Roglo, nadalje na Pesek, Brv in v Št. Lovrenc.

(Konec prih.)

Plezalne ture v vzhodnih Julijskih in v Kamniških planinah.

Spisal dr. Klement Jug.

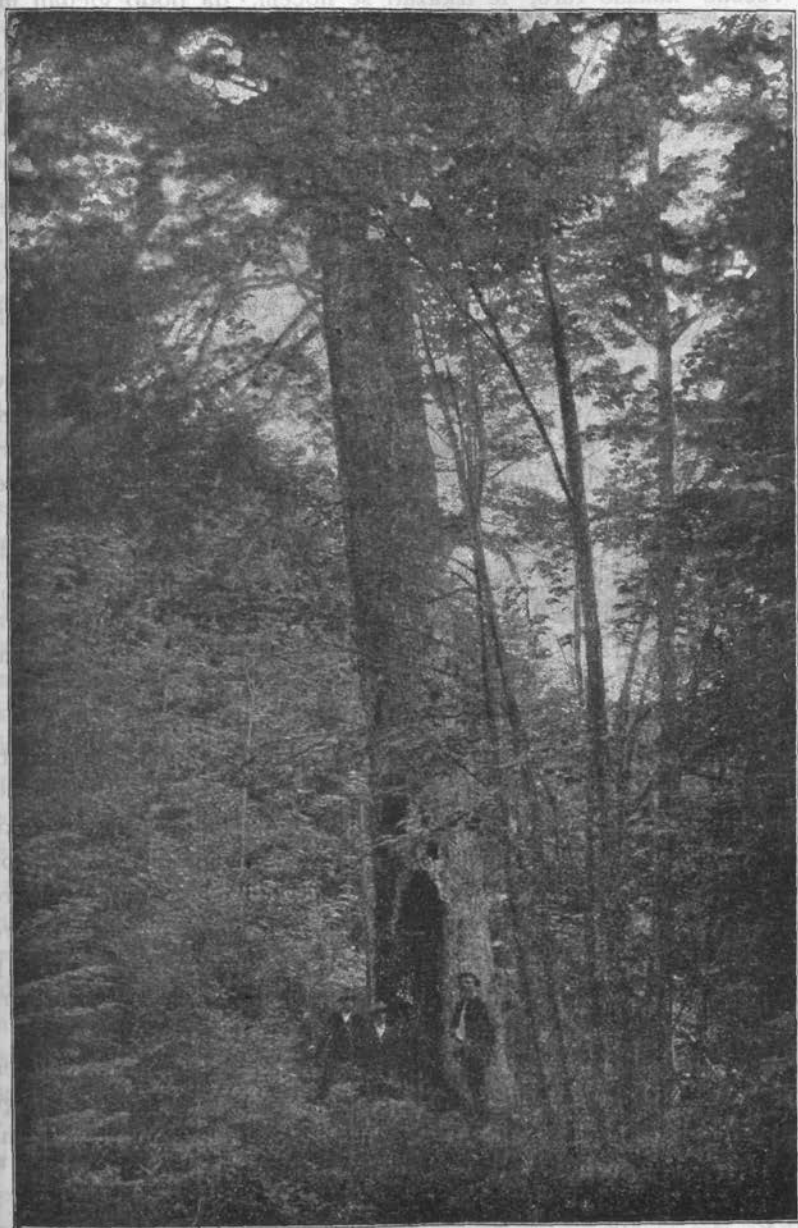
I. Kukova Špica, Škrlatica, Triglav.

ani (1922) sem se norčeval iz Franceta, ki se je v potu svojega obraza pripravljaj za izpite, tedaj ko sem jaz deloma po in deloma proti svoji volji prekopično planinčil po Jalovcu. Za to me je letos (1923) usoda kaznovala, da sem moral vso zimo in vso pomlad gledati, kako tovariši Skalaši izletavajo v gore, a jaz sedeti doma. V januarju sem še zlezel na Kokrsko sedlo, potem mi je bilo usojeno mirovati pol leta. Prišla je disertacija, prišli so izpiti: dela dovolj za ponoči in podnevi. Kaj sem hotel? Dolžnost je pred užitkom. Nekateri tovariši so me pomilovali, drugi dražili, češ, da spim po medvedovo svoje zimsko spanje. Jezil sem se in — koval maščevalne naklepe.

Ko je bila dolžnost storjena, sem najprej napravil kratko turo, da zgibam svoje odrevenele ude. V hribih je ravno zapadel nov sneg. Dne 21. VI. sem šel iz Mojstrane skozi Kot v Staničevo koč. Gazil sem sneg precej preko kolen, mehka meglica me je gosto ovijala, nižje doli me je božala toča, višje gori so pa nebeški angeljčki kidali sneg z oblakov na moj nahrbtnik; česa mi je še manjkalo? Za godbo so skrbeli plazovi z Rjavine. Tako me vsaj ni bilo strah samotne hoje. Po deveturni neprestani borbi z zameti sem došel do Staničeve koč, v njo pa skozi vlomljeno okno. Ves premočen in prezebel sem komaj čakal drugega dne, ker nisem imel s čim kuriti. Drugi dan sem šel na Kredarico in mimo Vodnikove koč v Bohinj. Na vrh Triglava nisem šel, ker sem radi snega bil zapravil preveč časa.

Po tej uvodni turi sem premišljeval, s čim se naj osvetim onim, ki so se norčevali iz mene, ko, k delu priklenjen, nisem mogel z njimi svobodno jurišati vrhov. Zame je bilo jasno ko beli dan, da moram in

Pohorje: Medvedova hojka.

hočem napraviti te počitnice turo, o kakršni se njim doslej še sanjalo ni. Vseeno kakšno turo, le izkazati se hočem, da bodo gledali in — zavidali.

Teden dni za prvo turo nas je šlo šest Skalašev: Rožman, Nilka Potočnikova, Tominc, Kobilca, Predalič in jaz na Kukovo Špico. Prenočevali smo v pastirski koči v Vratih, oddaljeni kake $\frac{1}{4}$ ure od Peričnika proti Aljaževemu Domu. Zjutraj ob 5. uri smo se vzdignili, šli preko travnika v gozd in po njem tako dolgo, dokler se ni v terenu izobličila grapa, struga srednje velikega hudournika. Po tej strugi smo šli dalje, dospeli do prvih snežišč v njej, zavili nato na levo po zelo strmem bregu navzgor in se ob 8. uri ustavili za prvi počitek pod skalovjem, ki nam je nekako zapiralo pot.

Pri tem je imel tov. Tominc priliko, da se je izkazal s svojo ravnodušnostjo. Ko se je ogledoval za prostor, kamor bi položil sebe in svoj nahrbtnik, mu je ta uskočil in se zakotalil po strmem bregu navzdol. Mesto da bi Tominc hitro v začetku skočil za njim in se spretno vlovil za ruševje, ki je tam rastlo, je raje gledal za njim, v duhu ga milo proseč, da se ustavi. Čez nekaj sekund seve njegovemu pogledu ni preostalo nič drugega, nego se diviti brhkim skokom nahrbtnika, ki je brez obzira na čustva svojega gospodarja preko pragov in po strmini brzel navzdol v grapo in se ustavil šele na snežiščih. Dobro! Tominc ni hotel lezti za njim, marveč je nebrižno menil: „Saj imamo še pet nahrbtnikov. Plezal bom tudi brez nahrbtnika lahko.“ Izkazalo se je, da Tominc ni mislil ravno napačno brez nahrbtnika je hodil in plezal tako lahko, da smo ga zavidali.

Ko smo se okrepčali, smo splezali na levo preko skalovja, ki je bilo pred nami, ter prišli iznova na travnato strmino. Po tej smo prišli na majhno sedelce, kjer se nam je odprl pogled na sipinasto široko drago, ki se vleče navzgor do grebena, ki veže Kukovo Špico s Široko Pečjo in še naprej s Škrlatico, navzdol pa do visokih pragov, pod katerimi se pričenja struga drugega, večjega hudournika, čigar grapa teče v dolino Vrat vzporedno z ono, po kateri smo mi gori prišli.

Draga, ki je bila pred nami, je bila do polovice deloma kamenita in deloma prodnata, njena druga polovica je ležala še pod snegom. Šli smo po kamenju navzgor ter se skušali izogibati prodnatim sipinam, ki radi neprestanega udiranja zelo utrudijo in jemljejo dobro voljo. Vse drugače je človek razpoložen, če ima trdno stopinjo pod nogo!

Ko smo prišli na sneg, nas je zajela megla, ki se poslej ni več hotela ločiti od nas. Šele ko smo se približevali stenam, ki tvorijo greben in obroblyajo drago, v kateri smo bili, se je megla parkrat za kratke momente umaknila toliko, da smo se mogli orientirati in s pomočjo

karte določiti, kateri vrh v grebenu je najbrž (radi megle še danes nisem prav siguren) Kukova Špica. Nato smo udarili v steno in pričeli plezati proti vrhu.

Stena ni preveč strma; zato in deloma radi snega v steni smo plezali kar v okovankah. Ker je v steni povsod dovolj oprimkov, smo plezali posamično, vsak na svojo pest. Le na rušeče se kamenje je bilo treba paziti. Skala je hamreč tam rjava, vsa raztreskana in razpokana in se kruši tako rada, da kljub vsej previdnosti pri plezanju nismo mogli preprečiti, da ne bi sedaj eden sedaj drugi dobil kaj trdega „žegna“ na glavo. Da bi omejili vsaj silo kamenja, smo plezali v kolikor mogoče majhnih razdaljah.

Nekoliko pod grebenom bi se kmalu pripetila nezgoda, ako bi je tov. Rožman s svojo tovariško zavestjo in odločnostjo ne preprečil. Tam sem namreč plezal jaz prvi in sem priplezal pod veliko peč. Tej peči se je dalo izogniti na levo in na desno. Plezal sem na desno navzgor pod njo, a sem kmalu spoznal, da je leva stran neprimerno lažja, in sem sploh zadvomil, če bi mogli po desni strani vsi priplezati za menoj. Zato sem svetoval ostalim, naj plezajo na levo, sam pa se iz kljubavosti nisem hotel umakniti, dasi bi to bil še lahko storil. Nalašč sem hotel priti po desni strani navzgor. Splezal sem še nekaj metrov višje; toda prišel sem v skalo, ki je bila čisto rjava in do skrajnosti krušljiva, poleg tega čedalje strmejša, dokler ni dosegla popolne navpičnosti. Kritično mesto je bilo le kake 3 do 4 metre visoko, pa dovolj, da mi je zaprlo prehod. Sicer bi kljub teži nahrbtnika, ki me je močno vlekla vznak, preplezal tudi to mesto, ko bi imel plezalko na nogah, ne pa okovank. S plezalkami obvladam dokaj spretno tudi še tako napokane stopinje, in še tako krušljiv oprimek me ne izda izlepa. Oprimkov ni manjkalo, le zanesti se nisem mogel na nobenega, ker sem vlekel vsakega s preveliko silo. Noge s čevlji sem moral prepustiti zraku in se zanesti le na kolena in roke. Zato sem imel premalo točk, na katere bi lahko razdelil svojo težo. Dalje pa sem hotel vseeno. Riskiral sem, a imel sem srečo: z lahkim, pazljivim oprijemanjem sem prišel do navpičnega mesta, ne da bi izdril niti eden oprimek. Tam pa sem se ustavil. Z desnico sem se držal za že zmajan oprimek; izdril se mi ta oprimek ni, ker sem ga držal tako trdo, da mi ni služil kot oporišče vrh oprimka, kjer sem tega držal, marveč njegov notranji del, ki je bil v skali zagvozdjen; z levico sem iskal novega oprimka, ne da bi ga mogel doseči, ker je bil ped previsoko. Stop, na katerem sem stal z obema nogama, je bil tudi nesiguren. Da bi dosegel previsoki oprimek, sem stopil z desno nogo na stop, ki je bil v višini levega kolena. Ker je bil ta stop strm, bi sicer ne mogel stati na njem, vendar pa mi je

služil, da sem se zagnal proti oprimku. Toda oprimek se mi je radi sunka utrgal, desna noga mi je istočasno zdrknila s stopa, pod levo nogo se mi je nato še spodnji stop zrušil, tako da sem hipoma imel za oporišče le še nesigurni oprimek desne roke, ki bi me pa tudi ne držal, ko bi pravočasno ne ulovil z desnim kolenom onega strmega stopa, na katerega sem bil prej stopil . . . Kleče z enim kolenom na strmem stopu, z eno roko se drže za zmajani oprimek, z vsem ostalim pa vise v zraku — sem čutil, da se niti zganiti ne smem, če nočem, da me še te dve oporišči ne zapustita in da zletim preko skalovja. Za levo roko in nogo ni bilo najti nobenega oporišča. Držati sem se moral skrajno napeto, da nisem padel vznak, vsled česar je bil položaj nele nevaren, marveč tudi mučen. Nisem mogel ne naprej, ne nazaj!

Med tem časom so bili tovariši že davno priplezali po levi strani nad peč. Mene ves čas niso videli, ker je bila pečina vmes. Rožmanu se je takoj zazdelo čudno, da me še ni; ozrl se je po meni. Ko sem mu omenil svoj položaj, je brez obotavljanja takoj pripravil vrv, dočim so ostali šele začeli izpraševati, ali res ne morem preplezati. Pravočasni pomoči Rožmanovi se imam zahvaliti, da sem se rešil iz položaja, v katerega me je spravila trma. Kljub temu pa me je jezilo, da nisem preplezal dotičnega mesta sam, brez tuje pomoči.

Od dogodka sem odnesel raztrgane hlače na desnem kolenu, pa tudi dvoje dragocenih spoznanj: spoznal sem, koliko se smem zanesti na rjavo skalo, pa tudi; kolika je razlika med tovariši in „tovariši“. Ni vsakdo trdna skala. Pravi tovariš pazi na svojega tovariša nič manj nego na samega sebe. Kdorkoli se vrne s planin brez svojega tovariša, ki ga je pustil gori v skalovju, ta je za njegovo smrt odgovoren, razen če je bila pomoč res docela izključena, kar se zgodi v jako, jako redkih slučajih. Pravi planinec z zadoščenjem izpostavi svoje lastno življenje, da reši življenje tovarišu. On pleza raje sam prvi preko najtežjih mest, nego da pošlje tja svojega tovariša in se mu potem dá lepo po vrvi črez taka mesta potegniti. Redki so tovariši, ki pozabijo na svoje osebne interese in mislijo le na srečno zmago celokupne družbe, kateri so prideljeni. Postati tako discipliniran tovariš, je pač največji uspeh, ki ga more planinec doseči.

Ko smo spravili vrv, smo plezali dalje. Kmalu smo prišli na greben in nedolgo nato tudi po grebenu na vrh. Ko smo se odpočili in pokosili, smo se obrnili navzdol. Nekaj radi večje varnosti (sneg v dolini je delal plezanje navzdol precej nesigurno) in nekaj radi vaje v zavarovanju večje družbe smo po steni navzdol rabili vrv. Rožman se je navezal na prvem, jaz na zadnjem koncu vrvi, drugi so se porazdelili v sredi, držec se za vrv. Cela vrsta se je črvasto pomikala navzdol od točke

do točke. Najprej je Rožman preplezal gotov predel in nategnil vrh, potem so šli po vrsti ostali vsak za podobno razdaljo naprej; nazadnje sem se še jaz umaknil za enako višino navzdol in tako dal Rožmanu zopet nekaj vrvi, da je mogel iznova plezati naprej. Šlo je počasi, toda ne brez užitka.

Izpod stene smo se v brzem diru peljali najprej po snegu in potem še po plazovitih prodnatih sipinah. Ko smo dospeli do sedelca, črez katero smo prišli v drago, nismo krenili črez nje in po isti poti nazaj, marveč smo za izpremembro šli kar naprej navzdol proti visokim pragovom, da bi dognali, kje bi bil na Kukovo Špico najlepši prehod. Rožman je šel naprej navzdol do roba, a se je vrnil z vestjo, da je prag tam nepreplezljiv. Zato sem šel jaz na desno (v smeri proti Luknji) in našel nekake sledove steze divjih koz. Iz izkušenj, ki jih imam s takimi stezami, se mi je takoj zazdelo, da bo tu prehod. Poklical sem tovariše za seboj, sam pa sem zasledoval to kozjo stezo. Vedla je do roba nad pragovi in potem po ozkih policah v smeri proti jugu navzdol do vzočja pragu. Tu bi se dala speljati lepa steza na Kukovo Špico. — Naprej bi lahko šli po strugi južnega, večjega hudournika: imeli bi bližje v dolino. Toda radi Tominčevega nahrbtnika smo šli pod pragovi v severno grapo. Nahrbtnik smo našli skoro nepoškodovan na snežiščih. Najprej smo šli v zložnem tempu po isti poti, po kateri smo prišli navzgor. Ob pol petih zvečer smo bili v Aljaževem Domu. (Dalje prih.)

Na Mangart in Jalovec.

R. L.

Omraku smo stopili na italijanska tla. Bilo je nepojmljivo občutje v meni; čustvo zapuščenosti sredi naše in vendar tuje zemlje, sentimentalnost domovinske ljubezni ob vseh takih prilikah, glasno napovedovanje osvete, ki bo prišla takrat in takrat — vse samo prilivanje poguma v prazna srca in izraz onemoglosti? Prav gotovo pa — rekel bi Ivan Cankar — silno pripravna snov za uvodni članek ali za šolsko nalogo. — V teh temnih mislih me je prevzel pogled na gore in samo na gore, katerih obrisi so pa tudi že zginili v noč. Komaj sem spoznal na koncu doline Sv. Višarje, hrib moje mladosti. Kakor je bil že vrh sam nerazločen in zabrisan v mraku, ves odmaknjen v daljavo, ki ni več resnična, in baš zaradi tega še lepši in privlačnejši, tako je bil tudi spomin na oni čas, ko sem — majhen otrok — gledal z Višarij

solčni izhod, ves nejasen in meglen, potopljen v nezavedno lepoto mladih dni. Znanec sem se v skritem veselju še dozdel tej zemlji, ki sem jo že nekoč gledal kot otrok.

Pot se je zvila v gozd, ob šumečo vodo. Ponoči je to šumenje čisto drugače nego podnevi: bolj živo in močno, bolj skrivnostno. Greš ob vodi podnevi in jo gledaš; zanima te njen bobneči element, te zanima manj, ker bolj slediš z očmi toku vode, igri valov. Ponoči tega toka in igre ne vidiš, pot vode je skrita in potopljena v temo, a tem boljše se razodeva nje bučeča sila. Kakor da prihaja iz srede zemlje, se ti bliža, te vsega prevzame in spet odhaja v skrite dalje.

* * *

Drugega jezera nismo videli, prešli smo ga bili. Še malo dalje po zeleni trati, nato zopet v gozd; sredi pota na vejah smo se utaborili, povečerjali in pospali. Nad nami je bdelo zvezdno nebo, poleg nas Mangart, od blizu je pozvanjala živina — čez hrib in dol sem mislil na drugo znanko iz mladih dni, ki sem k nji romal v otroški sreči — na višarsko Kraljico. Ves srečen sem bil tisto noč sredi pota na vejah; lepota onih mladih juter je prišla vame in ni več ugasnila.

* * *

Zgodaj jutraj smo jo pomaknili dalje. Najprej še do podnožja, nato navzgor. Na Mangart lahko prideš po poti, ki je (prej od Alpenvereina, zdaj od SAG = Societa Alpina Giulia) izborna nadelana in zaznamovana, ali pa čez steno, ki seveda ni nobena pot, ampak samo majhna „varijanta“, kakor je sploh vsaka stena samo varijanta. — Tu se moram malo ustaviti. Besedo varijanta sem našel v alpinsko-tehničnem slovarju neke turistijske trojice, ki sem jo v letošnjem poletju dobil na Okrešlju; omembe vredna je ta beseda zato, ker ne označuje toliko ekstrature same, kolikor alpinista samega. Vprašal sem to trojico, odkod so prišli, in so odgovorili, da so šli „po varijantah“ čez Hudi Prask na Mrzlo goro; besedi „po varijantah“ so pri tem teatralno povdarili. Ima prav Fendrich, ko pravi: „Človeka hočeš spoznati? Glej, kako se v planinski koči obnaša!“ (Der Alpinist, str. 90). Samo da bi še naj pristavil: „Kako govori!“ Planine ne vzgajajo k nadčloveku, ampak k človeku. Na nas je seveda, kako stvar vzamemo in kakšni smo. Eno pa je: „Nur keinen Größenwahn!“ (Fendrich, l. c. 90). V vrsti naših severnih sten stoji Mangartska baje na odličnem mestu. Sam se o tem še nisem prepričal in se ne bom vse dotlej, dokler . . . no, ostalo si mislite sami. —

Pot te vede najprej skozi gozd strmo navzgor, da prideš na dolgo, zelo napeto zelenico, s katere zaviješ na desno jako zanimivo v skale, odtod na travnato pobočje, nato na skalnata tla ter po njih na Travniško

sedlo (it. Forcella Traunik). S sedla greš malo dol, nato pa gor preko majhnih snežišč in po dobro zavarovani poti, da prideš nad severno steno; odtod spet čez snežišča in skale na južno pobočje Mangarta ter naposled po zelenicah in raztreskanih rebrih na vrh.

Tako smo hodili mi, si med potjo skuhalo limonado, se dodobra razgledali, pogovorili se z Italijani (pušk in revolverjev nismo imeli, rabili bi jih tudi ne bili, ker v vljudnost ni mogoče streljati) in poslušali smo godbo, ki je igrala pri Klanških jezerih in nas zabavala ves čas, kar smo hodili. Na vrhu smo imeli precej razgleda, ki me pa ni zanimal; skuhalo smo si tudi limonado, stopili snega in se — skregali. Bili smo trije, eden bolj pasiven; jaz in Vt., ki je bil vodnik ekspedicije, pa aktivna. Ko nisem hotel vodniku prinesiti snega, je prva zamera bila storjena.

Hrbtenica ture je bil Tumov načrt Loškega pogorja. Po njem se je naš vodnik ravnal. Tuma navaja tam neko pot, ki pelje v Koritnico, kamor smo mi hoteli priti z vrha Mangarta naravnost dol. Te poti sicer ni bilo v načrtu, toda Vt. se ogreva tudi za stvari, ki niso trdne — zato hoče na vsak način po njej dol. Poti pa danes na Mangartu ni najti, o čemer smo se prepričali. Ko jaz odločno rečem, da po tej poti nočem priti v Koritnico, ker to sploh nobena pot ni, ampak fantazija — mi izjavi vodnik, da „rušim harmonijo in delam opozicijo“: druga zamera!

Naenkrat pade Vtu. v glavo, da ne bi bilo napačno iti z Mangarta kar po grebenu na Jalovec, češ, nam vsaj v Koritnico ni treba. Jaz sem pa mnenja, da je ob 2 h popoldne za tako „varijanto“ že prepozno in da me sploh ne mikajo take vrtoglave ideje: tretja zamera! To pa samo zaradi tega, ker se jaz točno držim načrta, ki ga je v Ljubljani izdelal Vt. Končno smo prišli v Koritnico po čisto solidni in neskončno dolgočasni poti mimo Koritniške koče. Še nižje doli na Koritniški planini smo prespali v nekem seniku; prej smo se seveda zopet skregali.

Drugo jutro je naša kronika zabeležila peto nesoglasje. V načrtu Loškega pogorja je Tuma spet označil neko pot na Jalovec, ki pelje od Koritniške planine na desno naravnost gor. Eden domačinov je to potrdil, sicer zelo negotovo; drugi nam je odločno rekel: ne, češ ta pot pelje v Trento in le kdor zna, bi prišel odondod na Jalovec, mi pa naj nikar ne hodimo. Mene je že od vsega početka vleklo nekaj v Veliki Kot, ki je bil tudi v našem načrtu. (Veliki Kot je lepo ime in gotovo ne vem, ali je utemeljeno tisto Tumovo „Kotovo sedlo“ ali ne.) Jaz sem se v tem oziru ravnal po najnovejši karti Julijskih Alp, ki precizno in jasno označuje to pot, dasiravno ne izhaja od Koritniške koče, kar je pomota, marveč od Koritniške planine, ki je mnogo nižja. V omenjenem Tumovem načrtu pa so okrog Vel. Kota imena nakopičena;

turista to zmede. Zato jaz tema načrtu nisem zaupal in nisem hotel skozi Loški Žleb¹⁾, kamor je naš vodnik z vso vnemo silil — res smo jo mahnili na Vel. Kot, kakor je kazal načrt iz Ljubljane.

Po precej strmem, z grmovjem poraslem terenu naprej, nato na skale in prod, visoko pod grebenom v žleb, poln gruča in kamenja, čez zelene police na pobočje sedla in na vrh. Odtod na desno pod Jalovčeve stene do njegovega žleba, potem precej počasi navzgor. Na njegovem koncu smo odložili nahrbtnike, pustili v njih svinčnike in vse naše dokumente ter jo urnih krač pobrali na Jalovčev vrh. Če je to velika škoda, da se nismo mogli vpisati v knjigo, ne vem; pa saj to povem, da smo bili na vrhu. Razgled je bil slab, kuhali nismo nič; tudi skregali se nismo.

Za nadaljevanje proti Vršiču smo bili vsi začuda edini. (Tam pod Ozebnikom sem videl neko pot, najbrž je to tista, ki vodi skozi Loški Žleb. Žal mi zanjo ni bilo.)

Po prekrasnem prvem delu poti, ki vodi z Jalovca na Vršič, se je pričela dolgotrajna morija: čez prod in skale, gor in dol, brez konca, ob gosto nasejanih in kakor iz tal rastočih markacijah, natezalnicah naše potrpežljivosti. Pred nami hrib, mislil sem, da ga bomo obšli, pa ne: čezenj gremo in na drugi strani dol in spet čez prod in skale, gor in dol, tako ko prej brez konca. Šele ob mraku enkrat smo prišli pod Mojstrovko in potem kmalu v Erjavčevo kočo, vsi zmučeni in trudni od pričakovanja. Zunaj je bila noč, zajeta v mrežo gozdov in v čeri okamenelih, v sinje zvezde zastrmelih velikanov.

Kaj turist v koči počenja, je znano. Vendar je dobro, ako ponovimo to stvar. Kar si delal Ti, smo delali mi. Če si v koči spal, si pač tudi vstal. Jedel si ali pil, kar si imel in kar si si kupil. Stikal si po knjigah in bral; če ne to, si „zabaval“ druge ljudi. Našteval si ture, ki jih boš še izvršil, in si opisoval nevarnosti, v katerih si že bil. Ob solnčnem dnevu si imel mnogo povedati o vremenu; bil si poln dovtipov, ki si se jim najbrže sam smejal. Iz obednice ali kuhinje si se sprehajal pred kočo in nazaj. Našel si dovolj prilike, da daš duška prekipévajočim radostnim čuvstvom, ki so zorela v tebi po tej in tej sliki. Iztuhtal si veliki prepad med realnostjo in idealno sfero, ki vanjo človeka postavi ta veličastna občudovanja vredna, predivna Narava. Iz materialnih, da, surovih nižin življenja si se v svojem idealizmu zatekel k viru lepote in čistega veselja, da se z novimi močmi vrneš na delo. Čutiš, da si postal popolnoma drug človek, odkar si bil v tej koči, na onem vrhu itd. . . .

¹⁾ Te poti Knafelčev načrt nima. Kaj je ž njó?

Hoteli smo iti pod Prisojnikom na Razor, Kriške Pode, tam bi spali; nato na Škrlatico in v Vrata. Straža na Vršiču nam prehoda v Vrata ni dovolila; samo na Prisojnik da lahko gremo, je rekel tenente, in nazaj na Vršič. Vt. je predlagal, da bi ušli čez mejo . . . Jaz pa sem ugovarjal. „Da bi po razvedrilo hodil na Kriške Pode, ko ne vem, ali bom do tja varno prišel? Rajši grem čez Kriško Steno, ki je vsa naša.“ — Vt. pa, ki ima Razor, Prisojnik, Kriške Pode itd. v žepu že od prejšnjega leta, se krega nad menoj. No, usekali smo jo pa le proti Krnici, brali spotom jagode, lenarili in se vdajali uživanju. Počasi, počasi smo prisopihali do Kriške Stene. Vrh Stene smo mislili prenočiti, da bi šli drugo jutro na Škrlatico. Ko Vt. išče pripravnega mesta za ležišče, izjavim jaz, da ne bom niti zunaj spal niti šel na Škrlatico, ker je preveč vetra in ker nočem v takem razpoloženju nadaljevati ture. Spontano se mi pridruži tretji člen ekspedicije in usekava jo v Vrata, Vt. pa v skalovje spat. To je bilo zadnje rušenje harmonije. Jaz sem Škrlatico značajno izgubil, Vt. jo je značajno dobil. *)

Potem smo se pretegali en dan v Aljaževem Domu. Zvečer se je ulil dež, vrhovi so zažareli v nebesnem ognju; kakor da se v gromadah dramijo leni orjaki in podirajo skalnate zidove, stremeč na površje in v življenje — tako je bobnelo z ene višine v drugo.

* * *

Bila je nedelja, dremotno jutro, še čisto zavito v sen noči, bilo je vlažno solnce in tekma megla po zraku. Z Vel. Triglava je šel vik in krik na Malega, od tu nazaj; tam gori, 2863 m nad morjem, se je vršila neresna bitka z ničem in zrakom. Resnično: ta dan sem prvikrat prišel na Triglav nepremočen in prvikrat videl kino na planinah!

Čez hrib in dol.

Na Stol. (29. IV. 1923.)

Vladimir T.

„Saj ne bosta prišla prav nikamor“, so naju plašili Žirovničanje, ko sva stopila pod neko streho, da bi vedrila. Lilo je, a midva sva bila namenjena na Stol. Zanašala sva se na aprilsko vreme, ki nama mogoče po nalivu preskrbi lep razgled z vrha Stola.

Ker dež le ni jenjal, sva odšla ob divje šumeči Završnici proti Valvazorjevi koči. Pelerini sta bili kmalu mokri in težki in zavidala sva pastirja, ki je prišel mimo z nekako vrečo na glavi, da ga brani dežja.

*) Kdor se zanima za нравstvene temelje planinstva, priporočam mu Fendricha „Der Alpinist“, posebno str. 90—92.

Cim višje sva prihajala, tem manj je lilo in ko sva prispela v Valvazorjevo kočo, je samo še pršelo. Zato hitro dalje! — In glej, tik pred Žirovniško planino se je pokazalo solnce in je posvetilo na Stol, da se je nama za trenutek nasmehljaj; nato se je zopet zavil v megleni plašč.

Kmalu sva prišla v meglo in tudi na sneg, ki je pokrival pobočje Stola skoraj do Žirovniške planine. Takoj v početku sva na snegu zašla preveč v levo in sva s tem izgubila precej časa. Obrnila sva se na desno, lezla nekaj časa navzgor in prišla o globokega žleba, po katerem je drvel snežen plaz. Treba se je bilo zopet obrniti; šumenje in ropotanje nama je naznanjalo, da drevi v bližini nov plaz v dolino. Kmalu prideva do njega. K sreči je polzel bolj počasi; ker nama ni kazalo drugega, sva se pognala črezenj in srečno prispela na drugo stran, dasi precej nižje.

Zdaj je pričel naletavati sneg, megla se je zgostila in neizmerna tišina je zavladala. Le udiranje snega in pogrezanje najinih korakov je motilo gluhi molk. Cim višje sva prihajala, tem manj sva vedela, kam lezeva. Tu in tam je nekoliko molela kaka skala iz snega in napotila sva se tja. Tam se vsaj nisva udirala.

Dolgo je trpela ta trudapolna hoja. Najbolje bi bilo seveda obrniti se, toda najina planinska trma naju je tirala dalje, vsaj do Prešernove kočice. In če sva enkrat tam, na vrh prideve sigurno, saj je čisto lahko; a delala sva račun brez krčmarja!

Nenadoma se je nekoliko zjasnilo in glej, piramida vrh Stola se prikaže daleč na levi nad nama. Tja torej! Zašla sva popolnoma na vzhodno pobočje. S skoraj polovico telesa v snegu sva rila navzgor in srečno prilezla do Prešernove kočice.

Kočica je bila trdo zaklenjena in zazibana v zimsko spanje. Ves rob strehe je bil kakor posejan s fantastičnimi sneženimi stvori, ki so bili podobni rožam, živalim itd., in so moleli daleč preko strehe. Divno in strašno naenkrat! A okoli in okoli sneg, sama belina, dokoder ti je segalo oko! Šele tu se je Rajko spomnil, da ima krplje. Eno di je sam nataknil na nogo, drugo je dal meni, in odkobacala sva proti vrhu. Z eno nogo sva se udrila komaj do kolena, zato pa z drugo toliko globlje. Megla se je v tem tako zgostila, da sem komaj razločil Rajkoto, ki je šel tik za mano. Neizmerna snežena planjava naju je popolnoma zmešala; nisva več vedela, ali greva navzgor ali navzdol. Nekak rob sva videla pred seboj, ko pa sem hotel stopiti nanj, mi je zmanjkalo tal in zvalil sem se v sneg. Nekaj časa sva tako tavela, a nisva videla ničesar.

Ugibala sva, kje sva. Kamor sem stopil, povsod je šlo silno strmo navzdol. Še korak po grebenu, pod mano se je zazibalo; utrgala se je snežena streha in je oddrvela v globino — bila bi me potegnila s seboj, da me ni tovariš krepko zgrabil za roko. Kje sva in kod hodiva? To je bila uganka, ki je nisva mogla razrešiti. Naprej nisva smela, ker naju je dovolj opozorila nevarnost; na obeh straneh je skoraj odsekano, edina pot je torej: nazaj!

Nazaj torej! Sledeč stopinjam, ki sva jih kljub veliki obsežnosti le težko našla, sva se vračala. Kočo bi kmalu prezrla, tako so bile oči utrujene in navajene na samo belino.

Navzdol je šlo hitreje. Za nama so se valile gore snega s pošastnim šumom, veter je pojenjaval in megla se je redčila. V majhen plazič, ki je polzel pred nama, sva se kar spustila in peljala s precejšnjo hitrico navzdol. Kar mi je zmanjkalo tal, noge so se udrle, telo se je pognalo naprej in pričel sem preobračati kozolce. Koliko jih je bilo, ne vem, ker jih nisem štel; le toliko vem, da je od vseh strani silil vame sneg in me konečno prav pošteno ohladil.

V Valvazorjevi koči sva si privoščila vsega, kar sva imela; zelo se je privleгло izpraznjeni notranjščini. Nato sva odhitela v Žirovnico.

Društvene vesti.

Kranjskogorske podružnice izredni občni zbor se je vršil 4. novembra 1923 v Mojstrani. Sklical se je radi končnih ukrepov glede Doma na Vršiču. Predsednik Dr. Janko Grašič je nakratko poročal o dogodkih, ki so vodili odbor do tega, da predlaga prodajo Doma na Vršiču. Dom je do sedaj uporabljala laška finančna straža. Potom ga dr. M. Pretnarja v Trstu so se že vršila pogajanja s poveljništvom laške finančne legije, da slednja Dom na Vršiču ali kupi ali pa vzame v najem. Po poročilih g. dr. Pretnarja najem ni na mestu in bi imela podružnica od tega samo škodo in zato ostane edini izhod le prodaja; sicer bi bilo pričakovati, da bi se kočja rekvirirala za finančno stražo. Predsednik prečita vse tozadevne sklepe raznih občnih zborov in sej in spise glede dosedanjih pogajanj. Po zborovem predlogu naj se proda Dom na Vršiču italijanski finančni upravi za 50.000 lir.

Osrednji odbor je proti nameravani prodaji ugovarjal in priporočal, da se ista odloži; v njegovem imenu izrazi g. dr. Josip Tičar mnenje Osrednjega odbora, ki je proti prodaji; tudi kot svoječasni graditelj Doma obširno pojasnjuje razloge, da ne smemo barantati z Domom na Vršiču. G. Osvald izjavi, da je svojčas sicer bil za prodajo, da je pa z ozirom na današnje razmere proti njej. Proti prodaji še govorijo gg. Koritnik iz Jesenic, župnik Aljaž, Čebašek in Prestor, odborov predlog za prodajo pa podpirajo g. Čenčič, Šefman in predsednik. Po deloma burni debati da predsednik odborov predlog na glasovanje. Po poimenskem glasovanju je bilo, vštveši glas predsednikov, 35 glasov za prodajo, 34 glasov proti, 9 članov pa se je vzdržalo glasovanja. Predsednik je proglasil, da je sklenjena prodaja Doma na Vršiču. —

K uspehu tega občnega zbora je poročati, da Osrednji odbor z ozirom na svoje že naznanjeno stališče in tudi z ozirom na to, da znatno število podružnikov ni soglašalo, prodaje ni odobril. Radi tega je predsednik podružnice odstopil.

Kranjskogorske podružnice redni občni zbor za l. 1923 se je vršil dne 9. decembra 1923 v Kranjski Gori (v prostorih gostilne Razor). — Ker je predsednik dr. Janko Grašič odstopil, predseduje njegov namestnik g. Fran Verweger. Iz poročila društvenih funkcionarjev je posneti: Podružnica je imela 351 članov, to je največje dosedaj doseženo število; med njimi je 7 ustanovnih članov. Od meseca marca je pristopilo 115 novih članov, odstopilo pa 71 članov (Jeseničanov). Zasluga za zbiranje članstva gre blagajniku gu. Klofutarju. Umrli je med letom član podružnice Ignacij Koritnik ml., ki se je pri vožnji z motociklom smrtno ponesrečil; izreče se javno sožalje. Odbor je imel 4 seje. Podružnica je z uspehom oskrbovala svojo Kočo na Gozdu, ki jo je posetilo letošnje sezono 725 planincev, ne vštveši onih, ki so se udeležili njene veselice povodom praznovanja podružnične 20-letnice. Prenočilo je v koči 223 planincev. — Gmotno stanje podružnice je ugodno. Meseca marca je imela podružnica še nad 13.250 Din dolga. Sedaj ima prihranjene gotovine okroglo 9.180 Din; poplačal se je dolg pri Posojilnici v Kranjski Gori; predsedniku dr. Grašiču se je posrečilo doseči, da je Kranjska industrijska družba na Jesenicah odpustila podružnici dolga nad 6.000 Din. Sicer podružnica imenovani družbi še dolguje 5.000 Din, vendar je upati, da bo družba v svoji velikodušnosti odpustila tudi ta znesek. Največ dohodka je dala veselica s tombolo pri Koči na Gozdu; tudi nabiralne pole so donesle marsikako lepo darilo. Čistega dobička je dala veselica 8.360 Din. Za Kočo na Gozdu so se nabavili 3 modroci in nekaj najpotrebnejše gostilniške in kuhinjske posode;

potrebne bodo pa še daljše nabave. Gospodarskemu odseku v Kranjski Gori in županu Lavtižarju se izreče zahvala, da se je podružnici prodal svet, kjer stoji Koča na Gozdu; zemljišna ureditev glede prepisa je v teku.

Blagajniško poročilo izkazuje dohodka 25.589,75 Din in izdatkov 16.410,04 D, tako da je prebitka 9.179,71 Din. Oskrba Koče na Gozdu je dala dohodka Din 2541,50.

G. Kosmač poroča v imenu preglednikov računov, da so se knjige in računi našli v najlepšem redu in predlaga odboru absolutorij. G. Šefman predlaga, da se izreče odstopivšemu predsedniku in odstopivšim odbornikom zaupanje in zahvala.

Ti predlogi se soglasno sprejmejo.

Pred volitvami so izjavili predsednik, njegov namestnik, blagajnik in g. Hafner, da odstopijo, odnosno vzdržijo svoj izstop iz odbora; izstop javi tudi računski preglednik g. Zore.

Nato se pri volitvah nanovo izvolijo: za predsednika g. Karl Šefman, za njegovega namestnika g. župan Lavtižar, za blagajnika g. Čuk, za odbornika g. Čenčič, za preglednika računov g. Josip Košir.

Na predlog dr. Ivana Grašiča se sklene, priporočati Osrednjemu odboru, da dopusti ustanovitev posebne podružnice za Jesenice, ki bi obsegala Jesenice in okolico ter tudi Dovje-Mojstrano.

Takisto na predlog dr. Grašiča se izreče zahvala dr. Pretnerju za brezplačno posredovanje v zadevi Doma na Vršiču. — Podružnica pristopi kot ustanovni član k Aljaževemu klubu.

K presoji postojanke Doma na Vršiču. Zabeležiti je tole zanimivost:

Kot zastopnik Kranjskogorske podružnice je g. dr. Pretner v Trstu dobil od teritorialne legije finančne straže v Benetkah, oz. poveljništva okrožja v Trbižu, dopis od 12. novembra 1923, sledeče vsebine: Njegova (dr. Pretnerja) pritožba od 12. novembra 1923 glede najemščine in odškodnine za Dom na Vršiču se ne more vpoštevati, češ, italijanska finančna straža ni zasedla te kočice, a finančni stražniki, ki so tam opravljali svoje posle, niso storili drugega, kakor to, kar delajo vsi tisti potniki, turisti, pastirji, vagabundi itd., ki prihajajo čez prelaz; včasih, morebiti tudi pogosto, so se podali v to pribežališče, ki je po nastalih sovražnostih ostalo prosto vsem. Nakup kočice ni efektivna potreba in nikakor ne ugaja pod pogoji, pod katerimi je bil predlagan.

Iz tega dopisa ne bo težko posneti, je li bilo priporočljivo sklepati o prodaji, glede katere ni kupčeve ponudbe. Pri vsem tem pa ta rešitev tudi da misliti, ali se ne bo dala usoda Doma na Vršiču morda zboljšati v prilog planinstvu.

Poročilo o delovanju Selške podružnice SPD (za Škofjeloški okraj) v letu 1923. — Podružnica je štela v pretečenem letu 250 članov. Izvršila je mnogo markacij, posebno v Škofjeloškem gorovju, markirala je skoro vse dohode na Ratitovec, med njimi zanimiv dohod iz Podnarta, odnosno Otoč, preko Jamnika in Dražgoš na planino Pečano in od tod na Ratitovec. Nanovo so se markirali dohodi na Blegaš v Železnikov, Zalega Loga in iz Vovč preko Malenskega vrha in Žetina. Zvezali sta se z markacijami Selška in Poljsanska dolina. Med temi markacijami je zanimiv prehod iz Luše preko Rantovš in Gabrške gore na Visoko v Poljski dolini. Tudi na Jelovco so se zaznamovala pota: iz Radovljice preko Lancovega in Kolnice na Martinček in odtod mimo Mošenjske planine na Dražgoše. Markiral se je tudi sestop iz Martinčka na Kamno Gorico. Postavilo se je nanovo kakih 20 orientacijskih tabel, posebno v Ratitovškem gorovju.

Glavna skrb podružnice pa je bila gradba Krekove kočice na Ratitovcu, ki se je meseca oktobra v surovem dogradila in pokrila. K tej gradbi je prispevalo mnogo lokalnih faktorjev z denarnimi zneski in s podporami v lesu; tudi Industrijska

družba, Trboveljska premogokopna družba, Tovarna cementa v Mojstrani, mizarska tvrdka Rojina in Stavbna Družba v Ljubljani so priskočile podružnici izdatno na pomoč, za kar naj jim bo tu izrečena najlepša zahvala. Najizdatnejšo podporo pa je dobila podružnica od strani Osrednjega Slovenskega Planinskega Društva, ki je naklonilo za gradbo Krekove koče enkratno subvencijo 10.000 Din. Vzlie temu pa so bili stroški spravila tako ogromni, da se je morala podružnica zadolžiti s preko 100.000 K. Vendar ima odbor upanje, da bode imel v bodočem letu kočo tudi znotraj opremljeno in jo bo otvoril, če mogoče, začetkom julija.

Odbor je imel v pretečenem letu 9 sej. Občni zbor se je vršil dne 8. julija v Selcah; dosedanjemu odboru, ki posluje še do prihodnjega leta, je bila izrečena zaupnica in absulatorij.

Podružnica je v stalnih stikih z Osrednjim odborom SPD ter z oddelkom Ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani.

Izkaz darovalcev za gradbo Krekove koče na Ratitovcu v l. 1922 in 1923.

Odbor Selške podružnice SPD je razposlal v l. 1922 in 1923 čez 800 vabil na različne osebe in korporacije, da bi s svojimi doneski pripomogle do gradbe Krekove koče na Ratitovcu. Vsem cenj. darovalcem, ki so se temu vabilu odzvali, se odbor ne more zahvaliti osebno; zato stori to skupno na tem mestu, s toplo prošnjo, da bi prijatelji našega planinstva in bivši prijatelji blagopokojnega dr. Kreka, ki se še niso podružničnemu vabilu odzvali, to blagovolili čimpreje storiti, ker je podružnica z ozirom na vseobčo denarno depresijo v hudih skrbih glede nadaljevanja že započete gradbe. Le ako nam priskočijo vsi, ki smo jih naprosili, z izdatno denarno pomočjo, bo mogoče pomnožiti število naših planinskih koč po desetletnem odmoru z domom, ki bode delal čast spominu dr. Kreka in našemu planinstvu. — A. Zbirke: Gča Tončka Veber, Zalilog 608'75 D, dr. Rudolf Andrejka in dr. Basaj, Ljubljana 530'50 D, dr. Val. Rožič, Ljubljana 425 D, Klub preferančnikov v Škofji Loki po gg. Rafaelu Thaler in višj. živinozdravniku dr. vet. Čeh-u: 389 D, gča. Vera Tavčar, Selca nad Škofjo Loko 169 D, Tarokisti v Trbovljah po MU. dr. Jenšterle-tu 130 D, tarokisti v Ptuj po dr. A. Megušarju 20 D, skupaj 2242'25 D. — B. Posamezni darovalci: Fran Hajnrihar, veletržec, Škofja Loka 750 D, Zadruga Gospodarska banka v Ljubljani 750 D, Zadruga Zveza v Ljubljani 600 D, Ing. Jos. Boncelj, ravnatelj Strojnih tovarn in livarn v Ljubljani 500 D, Slov. katol. izobraževalno društvo v Selcih (po g. kaplanu Poljancu) 500 D, Jugoslovanska Zveza za tujski promet v Sloveniji 500 D, Hranilnica in posojilnica v Selcih nad Škofjo Loko 500 D, Fr. Rant, župnik v Clevelandu (Ill.) 405 D, Delniška družba Indus 300 D, Hranilnica in posojilnica v Česnjici 250 D, Gospodarska Zadruga v Česnjici 250 D, Gabrijel Kavčič, posestnik v Dražgošah 200 D, Gospodarska Zveza v Ljubljani 250 D, dr. Karl Triller, odvetnik v Ljubljani 250 D, gđ. Tončka Torkar v Podbrdu 191'25 D, MU. dr. Jenšterle, Trbovlje 150 D, France Pfajfar, kaplan v Moravčah 100 D, dr. Juro Adlešič, odvetnik v Ljubljani 100 D, Ivan Avsenik, ravnatelj v Ljubljani 100 D, dr. Janko Breje, odvetnik v Ljubljani 100 D, MU. dr. Jernej Demšar v Ljubljani 100 D, Peter Bernard, pos., Draboslovica 100 D, Josip Košir, pos., Česnjica 100 D, Gabrijel Erzin, ravn., Ljubljana 100 D, Hrvatsko planinarsko društvo v Zagrebu 100 D, Kmetska posojilnica ljubljanske okolice 100 D, Matej Hafner, notar, Ljubljana 100 D, Lovro Pintar, poštar in pos., Sorica 100 D, Anton Pogačnik, veletržec, Podnart 100 D, Hranilnica in posojilnica Stara Loka 100 D, Ing. Milan Stegu, Ljubljana 100 D, dr. Ciril Žizek, načelnik v ministrstvu trg. in industrije v Beogradu, 100 D, Fr. Nostran, pos., Dražgoše 75 D, Ivan Bešter, dekan, Zagreb 67'50 D, Anton Kalan, trgovec, Škofja Loka 75 D, Cilka Krek, Ljubljana 50 D, Ing. Božič, Boh. Bistrica 50 D, Ljudevit Bajec,

župnik v Št. Janžu (Dol.) 50 D, Fr. Smodej, drž. poslanec, Ljubljana 50 D, tvrdka Remec & Co, Duplica pri Kamniku 50 D, dr. Anton Bartol, notar v Brežicah 50 D, dr. Aleš Ušeničnik, vseučil. profesor v Ljubljani 50 D, Hranilnica in posojilnica v Poljanah in v Sorici po 50 D, dr. Gregorij Pečjak, profesor v Ljubljani 40 D, hranilnica in posojilnica v Kropi 35 D, Slov. katol. izobraž. društvo v Šmartnem pod Šmarno goro in v Škofji Loki po 30 D, Matija Slak, župnik na Brdu 25 D, Duh. svetn. Janez Oblak, župnik na Bledu 25 D, Jugosl. akad. društvo Danica 25 D, Hranilnica in posojilnica na Vrhniki 25 D, Alojzij Brenčič, trgovec v Ptuj 25 D, Fran Kobler, odvetnik v Radovljici 25 D, dr. Anton Megušar, vladni tajnik v Ptuj 20 D, dr. Ivo Česnik, odvetnik v Novem Mestu 20 D, dr. Ivo Benković, odvetnik v Ljubljani 20 D, F. S. Finžgar v Ljubljani 20 D, dr. Matej Slavič, univ. prof. v Ljubljani 20 D, Viktor Meden, veletrgovec v Ljubljani 20 D, Rudolf Potočnik, kaplan v Šenčurju pri Kranju 20 D, Anton Jemec, župnik v sv. Jakobu ob Savi 20 D, Anton Pavlič, kaplan v Boštanju ob Savi 20 D, Ivan Vrhunc, gostilničar, Selca nad Škofjo Loko 10 D, Fran Vilfan, pos. in gostilničar, Črnuče pri Ljubljani 10 D, Hranilnica in posojilnica na Besnici 12-50 D, Ivan Gogola, kaplan v Poljanah 10 D, dr. Leonid Pitamic, vseučiliški profesor v Ljubljani 10 D, dr. Janez Zorè, vseučil. profesor v Ljubljani 10 D, Matej Tomazin, kaplan v Cerkljah 10 Din, Urban Zupanec, trgovec, posestnik in upravni svetnik, Ljubljana 10 D, Kat. alad društvo „Borba“ v Ljubljani 10 D, Franc Stuhec, kaplan v Št. Jurju ob Ščavnici 5 D, A. Markež, upravitelj zavodov Sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano 5 D. Skupaj 9181 25 D.

Vsem darovalcem še enkrat: Srčna hvala!

Planinske slike. Osrednji odbor SPD ima v zalogi krasne fotografične serije planinskih slik iz Julijskih Alp, Karavank in Kamniških planin. Posamezne serije se dobé, oz. naročajo v pisarni SPD v Ljubljani à 30 Din za 10 kom. — Celotne serije, 100 fotografičnih plan. slik za 200 Din napravi g. amateur fotograf Jos. Kunaver, ako se prihlasi vsaj 50 odjemalcev na naslov pisarne SPD v Ljubljani. — Slike v obliki razglednic so priznane krasni posnetki naših planin; priporočamo jih kar najtopleje vsem turistom in sploh vsem ljubiteljem naših gorá.

Obzor.

Odlikovanje župnika Aljaža. Njega Veličanstvo kralj Aleksander je podelil našemu častnemu članu duh. svetniku župniku Jakobu Aljažu red Sv. Save IV. razreda. Označeni red mu je izročil v nedeljo dne 16./XII. 1923 g. dvorni svetnik Rudolf Marn na Dovjem pri slavnosti, ki so jo župniku Aljažu priredili domačini in njegovi prijatelji. Dr. Marn je poudarjal, da je bilo visoko odlikovanje slavljenecu podeljeno za velike zasluge, ki si jih je pridobil na polju turisticke in tujskega prometa in na glasbenem polju kot skladatelj. Posebej so mu še častitali okrajni glavar dr. Vavpotič v imenu politične uprave, dekan Lavrič v imenu duhovščine, predsednik dr. Fran Tominšek v imenu našega društva, poslanik Josip Pogačnik v imenu prijateljev, župan Klančnik v imenu občine, ter učitelj Jeglič in načelnik gasilskega društva Košir. — Odlikovanec se je ginjeno zahvalil in na njegov poziv so navzoči navdušeno zaklicali „slava“ našemu kralju in zapeli himno „Bože pravde“ in „Lepo našo domovino“.

† **Dr. Johannes Frischauf.** V Gradcu je dne 7. januarja t. l. preminil ta prvi pospeševatelj turisticke v slovenskih pokrajinah, odlični naš častni član, vpokojen vseučiliški profesor. K počitku je legel učenjak — matematik in planinoslovec, čigar ime imamo Jugoslovenci z zlatimi črkami zapisano. Njegovo delovanje je znano in v Planinskem Vestniku že večkrat opisano (glej proslavo njegove 60 letnice v letniku 1897 števil. 9, notice v letnikih 1900 stran 181, 1903 stran 47, 1904 stran 12, 1914 stran 50) — in naše društvo je leta 1907 izdalo Kocbekov spis „Dr. Johannes Frischauf — v proslavo njegove 70 letnice“. Ni nam torej tu podajati podrobnega životopisa, vendar se moramo spominjati njegovih glavnih zaslug. On je bil prvi, ki je začel odkrivati lepoto Savinjskih planin. Najprej je sam in v družbi manjših skupin raziskaval te planine in pripravljaj potne zveze, potem je kot član nemških društev postavil prve primitivne planinske koč, kakor bivšo Frischaufovo koč pod Kokrskim sedlom, staro (sedaj podroto) koč na Okrešlju in staro koč na Korošici. Pri svojem delovanju se je opiral vedno na domačine in postal iskren prijatelj slovenskega ljudstva. Ko so prišli časi, da so nemška planinska društva v naših gorah delovala le zaradi nemške propagande, mu je zamrzelo njih delo; obrnil jim je hrbet in takoj začel podpirati razvoj Slovenskega Planinskega Društva, ki se je v istih časih ustanovilo. Sodeloval je pri vseh večjih napravah našega društva in dajal skrbno premišljene nasvete; posebno se je zanimal za ustanovitev silno potrebnih turistovskih potnih zvez, sam izdeloval tozadevne načrte in vodil delo; posebno bode omenjena njegova pot z Okrešlja na Kamniško sedlo. Sploh je ostal vedno v najožjem stiku ne samo z Osrednjim odborom, nego tudi z vsemi delavnimi podružnicami, posebno s Savinjsko in Češko podružnico. Skrbno je motril, kako bi se dal povzdigniti promet v naših planinah. Njegova zasluga je, da se je napravila dobra cesta iz Ljubnega do Solčave; izdelal in z vso njemu lastno vnemo zastopal ter skoro udeležil je svoje načrte za cesto, ki bi vodila iz Solčave in Logarske doline v Železno Kapljo; takisto se je vnel za novo cesto v Kamniško Bistrico (sedanja pešpot ob Bistrici je kot predpriprava že izvršena po njegovih načrtih); skupno z župnikom Aljažem se je trudil za zboljšanje cest in potov v Triglavskem pogorju in se je živo zanimal za naše delo tudi pri zgradbi naših znamenitih planinskih koč.

V javnosti je zastavil pero za turisticke v slovenskih pokrajinah, izposloval marsikatero podporo pri bivšem štajerskem deželnem zboru in se je trudil, da bi posebno Logarsko dolino povzdignil za središče turistovskega prometa. Radi naklonjenosti, ki jo je vedno kazal slovenskemu planinstvu, so njegovi neprijatelji na graški univerzi dosegli predčasno njegovo upokožitev. — Bridko se je pritoževal, da tačas slovenski poslanci niso dovolj odločno zanj nastopili.

Naše društvo se mu je skušalo oddolžiti in je svojo novo krasno postojanko na Okrešlju nazvalo „Frischaufov Dom“, da ovekoveči njegovo ime. Živahno se je za to zahvalil, obžaloval pa, da mu razmere ne dopuščajo daljnega delovanja — in res se je od tačas naprej popolnoma umaknil iz javnega življenja. Dosegel je visoko starost 86 let.

Ohranimo mu časten spomin!

T.

(Opomba uredništva. O dr. Frischaufu prinesemo spomine nanj g. svetnika Aljaža ter sestaven spis njegovega trajnega sodelavca g. Fr. Kocbeka.)

Aljažev klub za Štajersko se je ustanovil v Mariboru z ustanovnim občnim zborom, ki se je vršil dne 29. decembra 1923 ondi v Narodnem Domu in ki ga je vodil prof. Jos. Bogovič. Mariborsko podružnico SPD je zastopal nač. dr. Dav. Senior. Ustanovitev Alj. Kluba je pozdravil v toplih besedah urednik Pl. V. dr. Josip Tominšek. — O namenu in pomenu Alj. kluba je govoril vneto in prepričevalno

vseuč. prof. dr. Gr. Rožman iz Ljubljane. V lanskem letniku „Pl. V.“ je obširno obrazložil potrebo Alj. kluba sedanji škof dr. Josip Srebrnič. Mariborski klub si je stavil konkretno nalogo, da bo organizoval v sezoni po možnosti redno službo božjo za zdaj v obstoječih cerkvah in kapelah na Pohorju in Savinjskih planinah. Pozneje bo skušal kapele graditi, n. pr. na Okrešlju. Reden član more postati vsak član SPD, ki se prijavi odboru kluba in plača letno članarino 10 Din. Prijave sprejema vsak odbornik. Na občnem zboru so bili izvoljeni v odbor gg.: dr. Ant. Jehart, preds; prof. Jos. Bogović, podpredsednik in gospodar; prefekt Jož. Krošl, tajnik; korni vikar Evgen Loriger, blagajnik. K.

Naše slike: 1. Prisojnik 2547 m (severnozapadna stena). K 1. številki smo priložili posnetek celotne severnozapadne Prisojnikove stene in smer cele poti, koje opis je končan v današnjem članku: „Čez severnozapadno steno Prisojnika“. Slika je posneta iz ravnice za Erjavčevo koč. Pogled navzdol nam kaže gozdove, ki se grezijo v kot Suhe Pišnice, ki je na sliki nevidna. Onstran iz jarka dvigajoči se ledenik je na sliki še razviden. Iznad ledenika se dviga prva strma stena; terasa, ki vodi nad njo na levo, je že tudi označena s potjo, ki so jo plezalci napravili. Sredi slike je dobro viden stolpič („turnec“), ki se okoli njega pot zavije, da drži potem naravnost po sredi stene proti vrhu. V opisu imenovani Hudi Turen je spojen s severnim grebenom Prisojnika. Nebotična stena se kaže od te strani najbolj impozantno in se vidi skoro nepristopna.

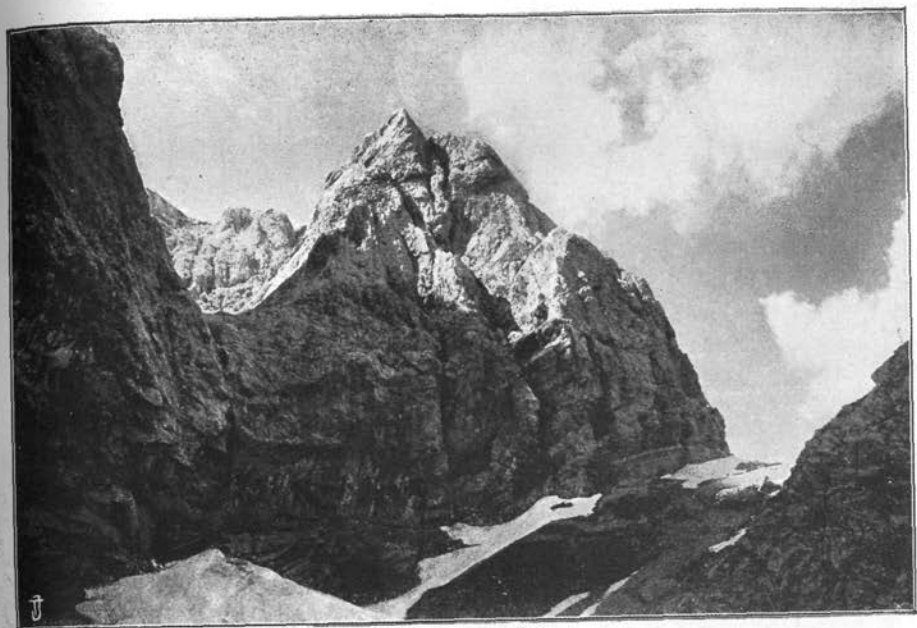
2. Iz Prisojnikove stene. Zgornja slika kaže k članku „Čez severnozapadno steno Prisojnika“ opisani stolpič, ki leži sredi stene. Ta slika je povzeta z grebena nad slapom, kjer potem zavije pot na široko polico pod stolpičem. Ta polica se prične na desni strani slike in zavije potem, tukaj nevidna, okoli stolpiča ter doseže konečno greben, ki je viden na levi strani od stolpiča. Sliko zaključujejo v ospredju stoječi prepadi Hudega Turna.

Spodnja slika kaže veliko snežno kotanjo, ki se razteza za stolpičem proti gornjim stenam Prisojnika. Tukaj je dosežena že znatna višina. Na sredi slike vidimo Hudi Turen, na desni strani pa severni greben Prisojnika. Čez ta greben, nekako v smeri tam vidnih kaminov, vodi pristop, ki se bo dal najbolje prirediti za pot.

Planinski Vestnik izhaja 12 krat na leto. Naročnina mu je za l. 1924 v tuzemstvu 40 Din, za inozemstvo 50 Din. Uprava mu je pri Osrednjem odboru SPD v Ljubljani; tam se časopis naroča. — Uredništvo je v Mariboru. — S 15. dnem vsakega meseca se zaključí uredniški del.

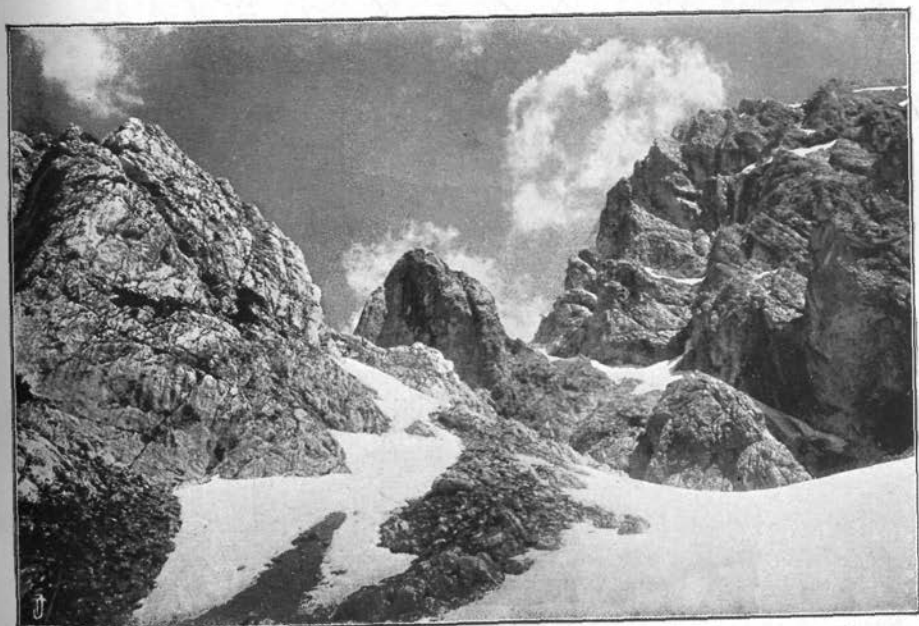
Vsebina: dr. Stanko Tominšek: Čez severnozapadno steno Prisojnika (str. 25). — Brunon Rotter: Planinstvo na Pohorju (str. 23). — Dr. Klement Jug: Plezalne ture v vzhodnih Julijskih in v Kamniških planinah (str. 32). — R. L.: Na Mangart in Jalovec (str. 37). — Čez hrib in dol: Na Stol (str. 41). — Društvene vesti: Kranjskogorske podružnice izredni občni zbor. Kranjskogorske podružnice redni občni zbor (str. 43). K presoji postojanke Doma na Vršiču. — Poročilo o delovanju Selške podružnice SPD (str. 44). Imena darovalcev za gradbo Krekove koč na Ratitovcu (str. 45). Planinske slike (str. 46). — Obzor: Odlikovanje župnika Aljaža (str. 46). † Dr. Johannes Frischau, Aljažev klub za Štajersko v Mariboru (str. 47). — Naše slike: V tekstu: Cerkev sv. Aneha na Pohorju (str. 28). Pohorje: Ruška koč (str. 29). Pohorje: Čandrova koč (str. 31). Pohorje: Medvedova hojka (str. 33). — Na prilogi: Iz Prisojnikove stene.

Urednik **dr. Josip Tominšek** v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji odbor). — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

S Prisojnikove stene

Fot. dr. Stanko Tominšek

S Prisojnikove stene

Fot. dr. Stanko Tominšek